

Čís. 2581.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Ustanovení § 8 zákona týká se jen bytové lichvy, nevztahujíc se na lichvu prací a lichvu při pachtu nemovitostí (na »nájemné« z nezastaveného pozemku, na němž si nájemce má postavití atelier).

Lichva (cís. nař. z 12. října 1914, čís. 275 ř. zák.).

Pojem »po živnostensku« (§ 4 odst. první zákona) nevyžaduje, by čin byl předsevzat u provozování nějaké živnosti, ani opakování trestného činu, nýbrž stačí spáchání trestného činu, z něhož zřejmě na jevo vychází úmysl pachatelův, by si častějším opakováním zjednal zdroj příjmů, by tak mohl z lichvy žítí zcela nebo částečně.

Lichva při propachtování pozemků je pravidelně provozována po živnostensku.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1926, Zm II 348/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 11. června 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 8 čís. 1 a 3 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti dlužno přiznati oprávnění již z důvodu, že v souzeném skutku nejde o nájem nemovitosti po rozumu § 8 čís. 1 zákona o válečné lichvě. Částku, jejíž přemrštěnost jest důvodem trestnosti, označuje § 8 čís. 8 zákona slovy »jako nájemné z nemovitosti«. Nemovitostmi jsou podle obecného zákonníka občanského veškeré pozemky s případnými budovami a jinakým přirozeným anebo umělým příslušenstvím. V tomto širokém smyslu užívá výrazu »nemovitý statek (nemovitost)« i záhlaví §u 83 tr. zák. Než kontext tohoto paragrafu rozeznává mezi pozemky a domy (příbytky). Přihlíží patrně k obecné mluvě, jež užívá slova nemovitost ve dvojím smyslu, jednak širším k označení všech pozemků bez rozdílu, jednak — na rozdíl od slova »polnosti« — ve smyslu užším a to buď k označení pozemků zastavených budovami s dvory a zahradami bezprostředně k budovám přiléhajícími (realit) anebo k označení budov s pozemky z nich obhospodařenými (usedlostí). Při tom obecná mluva, nepřidržujíc se přesného vymezení, jehož se dostalo pojmem pachtu a nájmu v § 1091 obč. zák., označuje slovem pacht po případě i jen užívání cizích polností k provozu zemědělskému. Vzhledem na tento různý význam slova nemovitost v obecné mluvě a vzhledem na to, že pojem nemovitosti není vymezen samotným zákonem o válečné lichvě, nutno zkoumati, jaký význam mu pro obor § 8 zákona

přísluší podle dějinného vývinu tohoto ustanovení, jehož nebylo ani ve starších zákonech válečnou lichvu stíhajících, ani ve vládním návrhu (tisk 1548 pro zasedání Národního Shromáždění čl. roku 1919), který byl podnětem k úvahám Národního Shromáždění, vyvrcholivším v onen zákon. A tu uvádí již důvodová zpráva právního výboru (tisk 1697) na str. 22, že § 8 obsahuje ustanovení o lichvě bytové a nevztahuje se na lichvu při pachtu nemovitostí, jež bude upravena zvláštním zákonem. Při poradě v plenu pak (těsnopisná zpráva čís. 84 schůzi Národního Shromáždění ze dne 19. října 1919) bylo zpravodajem zdůrazněno, že se předpis § 8 týká lichvy bytové, že se v původní osnově mluvilo sice také o lichvě pachtovní, že se však ukázaly velmi těžké překážky, by v rámci tohoto zákona byla řešena otázka lichvy pachtovní, a že se proto právní výbor usnesl na resoluci toho znění, že se vláda vyzývá, by nejdéle do tří neděl předložila Národnímu Shromáždění osnovu zákona o stíhání lichvy při pachtu (str. 2521). Jiný řečník podotkl, že bylo by snad dobře, pomýšlet na nějaké zařízení proti lichvě s pozemky (str. 2524) a opět jiný, že dva problémy předražování — podle souvislosti otázky lichvy práce a lichvy s pozemky — nebyly v osnově zákona řešeny a odkázány byly do zvláštních resolucí (str. 2535). A ministr spravedlnosti prohlásil, že se mluvilo také o lichvě s pozemky, že se tento zákon na pozemky nevztahuje, ale že jest mu podnět milý a že si ho bude povšimnuto (str. 2537). Aniž se stal projev opačného směru, byl pak zákon Národním Shromážděním schválen také ve druhém čtení a současně přijata resoluce onoho znění. Z tohoto dějinného vývinu zákonného ustanovení, o které jde, jest zřejmo, že se vůle zákonodárce nesla k tomu a že i vůli své dal nepochybný výraz v tom směru, by pojem nemovitosti nebyl vykládán v onom povšechném a širším smyslu, nýbrž ve smyslu užším, označujícím toliko pozemky zastavené (budovy). Podle toho se ustanovení § 8 zákona o vál. lichvě na souzený skutek vůbec nevztahuje. Neboť podle zjištění rozsudku nebylo žádáno, pokud se týče nebylo slíbeno a poskytnuto nájemné z budovy nebo části budovy, nýbrž nájemné z nezastaveného pozemku (z plochy), na němž teprve měla býti vystavena budova, prozatímní fotografický atelier, a to nikoli obžalovaným, nýbrž osobou, na níž byla přemrštěná částka žádána, po případě jež ji slíbila a poskytla za to, že plochu tu po určitou dobu může ke stavbě oné budovy použít. Odsuzující výrok spočívá proto na nesprávném rozšiřujícím výkladě zákonného pojmu nemovitosti a je zmatečným podle § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř., takže jej bylo zrušiti, aniž třeba zabývatí se ostatními vývody stížnosti.

Zákona o trestání lichvy s pozemky, jakého se domáhala ona resoluce, dosud není. Zrušovací soud nemůže však sdíletí bez výhrady názor generální prokuratury, jejíž zástupce navrhl při veřejném rohu úplné sproštění obžalovaného z obžaloby proto, že se ustanovení § 4 zákona (správně čís. nař.) ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák. ku zjištěnému skutku prý nevztahuje pro nedostatek zákonné známky, že skutek byl spáchán po živnostensku. Zrušovací soud stojí v té příčině na stanovisku, jemuž dal výraz již ve svých rozhodnutích sb. n. s. čís. 287, 1986 (srovnej též rozhodnutí býv. vídeňského zrušovacího soudu úř. sb. čís. 4411),

ve kterém se blíže odůvodňuje, že pojem »po živnostensku« podle § 4 odst. první onoho čís. nař. nevyžaduje, by čin byl předsevzat u provozování nějaké živnosti, ani opakování trestného činu, nýbrž že stačí spáchání trestného činu, z něhož zřejmě na jevo vychází úmysl pachatelův, by si častějším opakováním zjednal zdroj příjmů, by tak mohl z lichvy žítí zcela nebo jen částečně. Ono rozhodnutí poukazuje dále na to, že okolnost, že pozemky propachtovávají se pravidelně jednou smlouvou na delší řadu let, jež by umožňovala pachtýři činiti beze škody potřebné investice, má v zápětí, že lichva při propachtování pozemků bude pravidelně provozována po živnostensku, poněvadž se právě nedá jinak dobře provozovati. V souzeném případě pronajal obžalovaný písemnou smlouvou Jakubu E-ovi pozemek ve výměře 70 m², na němž si měl E. postavit fotografický atelier, na 5 let za měsíční nájemné 200 Kč, jež slevil na 2.000 Kč ročně, jakkoli podle zprávy předsedy správní komise v K. činilo by přiměřené nájemné toliko 105 Kč ročně. Jedná se tedy skutečně o právní obchod, jenž může spadat pod předpis § 4 odst. první čís. 275/1914 o lichvě a poněvadž jde o pacht pětiletý, není vyloučeno, že čin obžalovaného byl spáchán po živnostensku. Jelikož však tím je toliko řečeno, že není vyloučeno podřadění činu obžalovaného pod ustanovení přečinu podle § 4 onoho čís. nařízení, s kterého hlediska nalézací soud věc vůbec nezkoumal, a nezjišťoval zákonné podmínky tohoto přečinu, takže není možno zrušovacímu soudu rozhodnouti ihned ve věci samé, bylo vzhledem k zásadě § 262 tr. ř., jež platí i pro soud zrušovací, věc pro nedostatek skutkových zjištění, které je při správném použití hmotného práva položiti za základ rozhodnutí, vrátiti soudu nalézacímu, by o ní znova jednal a ji rozhodl (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Nalézacímu soudu bude při tom hleděti též k námitkám obžalovaného uváděným proti lichvářské jakosti jeho jednání vůbec.

Čís. 2582.

Žádost uraženého o potrestání pro urážku na cti ve smyslu § 530 tr. zák. nevyžaduje určité formy; stačí všeobecný, buď písemný neb ústní návrh na zákonité potrestání (§ 451 tr. ř.); trestní oznámení pro přešupek § 411 tr. zák. nelze však pokládati za soukromou obžalobu (pro urážku na cti).

(Rozh. ze dne 13. prosince 1926, Zm I 609/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Jičíně ze dne 10. srpna 1926, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 496 tr. zák., spáchaný tím, že dne 18. května 1926 ve V. s Elsou R-ovou veřejně zle nakládal, byl porušen zákon v ustanovení § 530 tr. zák., rozsudek ten se zrušuje a obžalovaný se podle § 259 čís. 3 tr. ř. od obžaloby pro onen přešupek osvobozuje.